

ΔΕΟ24-

LESSON 9
[11-2-21]

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ 3ΗΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Επιμέλεια : Βίκυ Βάρδα

[ΤΟΜΟΣ Γ- Εξέλιξη και οι Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης]

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιμέλεια: Βίκυ Βάρδα vicky.eclass4u@gmail.com

Θέμα

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-09 ανέδειξε τις θεσμικές αδυναμίες στην αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί από τη Συνθ. Ε.Ε. (Μάαστριχτ) του 1992-93 και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ-1997,2005). Με βάση σειρά μεταρρυθμίσεων που υιοθετήθηκαν σταδιακά (εν πολλοίς ad hoc) για την αντιμετώπιση των αδυναμιών αυτών κατά την περίοδο 2010-13, διαμορφώθηκε ένα νέο πλαίσιο Οικονομικής Διακυβέρνησης στην ΕΕ-Ευρωζώνη με κύριο χαρακτηριστικό την ενίσχυση του πλαισίου δημοσιονομικής εποπτείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη συνέχεια, με βάση την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νέου αυτού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, οι Πρόεδροι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωζώνης δημοσίευσαν την «Έκθεση των Πέντε Προέδρων» το 2015, προβλέποντας ένα οδικό χάρτη για την περαιτέρω εμπάθυνση της ΟΝΕ μέχρι το τέλος του 2025. Ωστόσο η νέα κρίση που ενέσκηψε το 2020, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, οδήγησε στην επιτάχυνση των διαδικασιών αυτών με τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης (Next Generation EU) που αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2020, και θεωρείται από πολλούς ως ένα ιδιαίτερα κρίσιμο πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της Δημοσιονομικής Ένωσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας οικονομικής ολοκλήρωσης της Ε.Ε.

A. Συζητήστε συγκριτικά τα κύρια/δομικά χαρακτηριστικά του συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωζώνης (ONE), όπως αυτά διαμορφώθηκαν από τη Συνθήκη της Ε.Ε. (Μάαστριχτ) και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) αφενός, και το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωζώνης/Ε.Ε., όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την κρίση του 2008-09 αφετέρου, λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις της θεωρίας των άριστων νομισματικών περιοχών σχετικά με το ρόλο της δημοσιονομικής πολιτικής στις Νομισματικές Ενώσεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

1. Πατσουράτης και Τάτσος (2016), Νέα Οικονομική Διακυβέρνηση στην ΕΕ, ΕΑΠ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ Α

έμφαση στο συντονισμό των μακρο-οικονομικών πολιτικών των κρατών-μελών της Ευρωζώνης και στη δημοσιονομική πειθαρχία μέσω των κριτηρίων σύγκλισης (κριτήρια Μάαστριχτ) και του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ)

απαγόρευση άμεσης ή έμμεσης δημοσιονομικής στήριξης των κ-μ που αντιμετωπίζουν δημοσιονομικά προβλήματα (no-bail-out rule) (σχετ. πηγές, Οικον. Διακυβέρνηση της ΟΝΕ, Πατσουράτης - Τάσος, σελ. 9-14 & ΓΠΚΒ, σελ. 5-6).

έλλειψη δημοσιονομικής πειθαρχίας σε ένα κράτος-μέλος θα δημιουργούσε πιέσεις στις υπόλοιπες χώρες είτε για χρηματοδοτική στήριξή της, είτε στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, κάτι που θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην αντιμετώπιση του πληθωρισμού.

στη Συνθήκη του Μάαστριχτ αναφέρεται ότι η Επιτροπή της Ε.Ε. παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης των κρατών-μελών, προκειμένου να εντοπίζει αποκλίσεις, με βάση τα εξής δυο κριτήρια :

1) Την υπέρβαση του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ σε σχέση με μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν :

α) είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει προσεγγίσει την τιμή αναφοράς,

β) είτε εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

2) Την υπέρβαση του λόγου δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ, εκτός εάν ο λόγος αυτός μειώνεται επαρκώς και προσεγγίζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

τα κριτήρια σύγκλισης για την είσοδο στην ΟΝΕ ήταν τα εξής (Βαληνάκης και Μαραβέγιας και Καζάκος ,2017,σελ.170) :

- Η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος κάθε κράτους μέλους θα πρέπει να παραμένει εντός ορίων που καθορίζονται από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών για δυο τουλάχιστον χρόνια πριν την ένταξη του στην ΟΝΕ.
- Τα επιτόκια δανεισμού δεν μπορούν να ξεπερνούν κατά περισσότερες από δυο ποσοστιαίες μονάδες τα επιτόκια των τριών κρατών -μελών με τη καλύτερη επίδοση όσον αφορά τον πληθωρισμό.
- Ο πληθωρισμός κάθε κράτους δεν πρέπει να υπερβαίνει κατά περισσότερο από 1.5% τον πληθωρισμό των τριών κρατών μελών με τη καλύτερη απόδοση όσον αφορά τον πληθωρισμό.
- Το δημόσιο χρέος πρέπει να είναι μικρότερο από το 60% του ΑΕΠ ή να βαίνει προς αυτό το στόχο και το έλλειμμα του προϋπολογισμού να είναι μικρότερο από το 3% του ΑΕΠ.

Εάν ένα κράτος-μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους ενός ή αμφοτέρων των παραπάνω κριτηρίων, ή εάν η Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος εμφάνισης υπερβολικού ελλείμματος,

Ε.Ε., το οποίο με τη σειρά του κάνει συστάσεις στο εν λόγω κράτος-μέλος για τερματισμό της κατάστασης εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. Ακολουθεί μια διαδικασία «προειδοποιήσεων» και συστάσεων και εάν δεν υπάρξει σχετική συμμόρφωση, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ή να εντείνει ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω μέτρα :

- **Να ζητήσει από το κράτος-μέλος να δημοσιεύσει πρόσθετες πληροφορίες, προτού εκδώσει ομολογίες και χρεόγραφα,**
- **Να καλέσει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να αναθεωρήσει την πολιτική δανεισμού της έναντι του εν λόγω κράτους-μέλους,**
- **Να απαιτήσει από το κράτος-μέλος να καταθέσει ατόκως στην Ε.Ε. κάποιο ποσό, έως ότου, κατά τη γνώμη του Συμβουλίου, διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα,**
- **Να επιβάλλει πρόστιμα, εύλογου ύψους. συντάσσει σχετική έκθεση, απευθύνει τη γνώμη της στο Συμβούλιο της**

ΒΑΣΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

- Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (εφεξής ΣΕΕ) ή Συνθήκη του Μάαστριχτ σηματοδότησε μια νέα φάση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης διότι ενώ η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987) αποτελούσε όχημα διαμόρφωσης μιας ενιαίας αγοράς, η ΣΕΕ δημιουργούσε μια νέα μορφή πολιτείας, με δικές της πολιτικές αξίες και ποικίλους στόχους με κυριότερο την οικονομική και νομισματική ένωση (εφεξής ΟΝΕ). Η μεταβολή που επέφερε στη φύση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ως προς τη θέληση για επιτυχία στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σηματοδοτείται και από την εισαγωγή του ονόματος Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) που αντικατοπτρίζεται στα δυο πρώτα άρθρα της ΣΕΕ.
- Η Συνθήκη του Μάαστριχτ διαμόρφωσε ένα καινούργιο πλαίσιο άσκησης δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής ώστε να επιτευχθεί η σταθερότητα των τιμών που θεωρείται ο ακρογωνιαίος λίθος της Συνθήκης. Τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ένωσης, προάγοντας την ΟΝΕ, την ισόρροπη και αρμονική ανάπτυξη των κρατών- μελών, δρώντας στο πλαίσιο της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, την ανάπτυξη και ποιότητα του βιοτικού επιπέδου ζωής των πολιτών της Ένωσης

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ)

Με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Stability and Growth Pact) που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το 1997, στο Άμστερνταμ, οι περιορισμοί που τέθηκαν από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ έγιναν πιο έντονοι. Οι βαθμοί ελευθερίας στην άσκηση εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής περιορίστηκαν σημαντικά και η δημοσιονομική πειθαρχία ενισχύθηκε, ούτως ώστε το δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης να είναι μεσοπρόθεσμα ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό.

Το Σύμφωνο θέτει ως **ανώτατο αποδεκτό όριο δημοσιονομικού ελλείμματος το 3%** του ΑΕΠ και διευκρινίζει ότι το έλλειμμα δεν θεωρείται υπερβολικό αν υπερβαίνει το όριο αυτό μόνο στις χώρες που βρίσκονται υπό συνθήκες έντονης ύφεσης, δηλαδή έχουν μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2% ή παραπάνω. Επίσης, οι χώρες που έχουν ετήσιο ρυθμό μείωσης του πραγματικού ΑΕΠ μεταξύ 0,75% και 2% μπορούν να εξαιρεθούν από το όριο αυτό με σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου.

Οι κυρώσεις που επιβάλλονται στην περίπτωση υπερβολικού ελλείμματος

λαμβάνουν τη μορφή άτοκων καταθέσεων στην ΕΚΤ ενός ποσοστού του ΑΕΠ, οι οποίες αποτελούνται από δυο τμήματα : ένα σταθερό και ένα μεταβλητό. Το σταθερό τμήμα των καταθέσεων κυμαίνεται μεταξύ 0,2% και 0,5% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ το μεταβλητό αποτελείται από το 1/10 της διαφοράς μεταξύ του υφιστάμενου ελλείμματος και της τιμής αναφοράς (3%).

ΒΑΣΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ ΚΑΙ ΣΣΑ

ενώ η Συνθήκη του Μάαστριχτ αφήνει κάποια περιθώρια το έλλειμμα να είναι ανώτερο του 3% (καθοδική πορεία ελλείμματος, έκτακτη και προσωρινή υπέρβαση), μη διευκρινίζοντας ποιες καταστάσεις θεωρούνται έκτακτες και προσωρινές, το Σύμφωνο ορίζει ως κριτήριο ύφεσης τη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τουλάχιστον 2% ετησίως. Έτσι, περιορίζει τις δυνατότητες ελαστικής ερμηνείας και ορίζει με σαφήνεια ποιες καταστάσεις μπορούν να θεωρηθούν «εξαιρετικές». Αφήνει όμως αρκετά χρονικά περιθώρια για τη μείωση του ελλείμματος.

νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωζώνης/Ε.Ε., όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την κρίση του 2008-09

Μέχρι την κρίση του 2008, οι αποφάσεις αναφορικά με την οικονομική διακυβέρνηση λαμβάνονταν κυρίως σε εθνικό επίπεδο με βάση τις προσδοκίες και τα συμφέροντα κάθε κράτους χωριστά. Υπήρχε ένα σύστημα κανόνων για τη δημοσιονομική πειθαρχία και το συντονισμό της γενικότερης οικονομικής πολιτικής, αλλά το σύστημα αυτό ήταν κάπως χαλαρό και όχι ιδιαίτερα αποτελεσματικό.

στις 7-9 Μαΐου 2010, οι ευρωπαίοι ηγέτες ανακοίνωσαν τη δέσμευση όλων των ευρωπαϊκών θεσμών για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης και την εξασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας στην ευρωζώνη.

η Ε.Ε. , εκτός από τα πακέτα διάσωσης των περιφερειακών χωρών, προχώρησε σε **σημαντικές αλλαγές** του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ευρωζώνη,

**ΑΛΛΑΓΕΣ ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ–
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΟΜΕΝΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ**

- Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξεκίνησε στις ΗΠΑ κατέδειξε την ανάγκη βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου του παγκοσμίου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Στην Ευρώπη η κρίση μεταλλάχτηκε σε κρίση δημόσιου χρέους κάνοντας επιτακτική την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και δομών στο σύστημα διακυβέρνησης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE).

1. δέσμη οδηγιών και έναν κανονισμό (**six-pack**),
2. την ίδρυση των μηχανισμών στήριξης κρατών-μελών=το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοδοτικής Σταθερότητας (**EFSF**), και = ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (**ESM**),
3. την υιοθέτηση του «δημοσιονομικού συμφώνου» (**Fiscal Compact**),
4. την οικονομική συνεργασία (και αμοιβαία εποπτεία) σε ζητήματα γενικότερης οικονομικής πολιτικής (**Euro-Plus-Pact** και
5. **διαδικασία εποπτείας μακροοικονομικών ανισορροπιών**,
6. την ενίσχυση της κεντρικής εποπτείας των εθνικών προϋπολογισμών (**two-pack**) και
7. την τροποποίηση των κανονισμών των διαρθρωτικών ταμείων με έμφαση στην αποκαλούμενη '**νέα αιρεσιμότητα**' (conditionality) ώστε να συνάδουν προς το νέο πλαίσιο πολιτικής (σχετ. πηγές, Οικον. Διακυβέρνηση της ONE, Πατσουράτης - Τάτσος, σελ. 14-22 & ΓΠΚΒ, σελ. 6-9).

B. Συζητήστε κριτικά τις κύριες μεταρρυθμίσεις στην αρχιτεκτονική της ΟΝΕ που άρχισαν να υλοποιούνται μετά την Έκθεση των Πέντε Προέδρων (2015), με αποκορύφωμα τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης (Next Generation EU) που αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2020, και θεωρείται από πολλούς ως ένα ιδιαίτερα κρίσιμο πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της Δημοσιονομικής Ένωσης στο πλαίσιο της διαδικασίας οικονομικής ολοκλήρωσης της Ε.Ε.

Με την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των μέτρων οικονομικής στήριξης, ακολούθησε η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, η τροποποίησή και η ενσωμάτωσή τους στο αναθεωρημένο θεσμικό πλαίσιο πολιτικής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

Για το σκοπό αυτό, οι Πρόεδροι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωζώνης δημοσίευσαν τον Ιούνιο του 2015 την «Έκθεση των Πέντε Προέδρων». Η Έκθεση αυτή παρουσίασε για πρώτη φορά έναν οδικό χάρτη για την εμβάθυνση σε δύο στάδια, της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, προβλέποντας την υλοποίηση των απαιτούμενων δράσεων το αργότερο μέχρι το τέλος του 2025

ΑΡΑ ΑΝΑΦΕΡΟΜΑΣΤΕ
ΣΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
ΑΠΟ
2015- 2020

Εγκρίθηκε στην κορύφωση της κρίσης ή αμέσως μετά και έχει πλέον τεθεί σε εφαρμογή

Πρόσφατες ενέργειες ή ενέργειες σε εξέλιξη μετά την Έκθεση των πέντε Προέδρων

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Ισχυρότερος συντονισμός των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών εντός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου
- ✔ Ειδική διαδικασία για τον εντοπισμό και τη διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών
- ▣ Μεγαλύτερη έμφαση στις προτεραιότητες της ζώνης του ευρώ
- ▣ Εθνικά συμβούλια για την παρακολούθηση των εξελίξεων όσον αφορά την παραγωγικότητα
- ▣ Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Αυστηρότερο κανονιστικό πλαίσιο και αυστηρότερη εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματαγορών
- ✔ Προστασία των καταθέσεων έως του ποσού των 100 000 EUR
- ▣ Περαιτέρω μείωση των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα
- ▣ Περισσότερες επιλογές χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις μέσω των κεφαλαιαγορών
- ▣ Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων

Εργαλειο-θήκη ONE

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Διάφορα ταμεία διάσωσης που οδηγούν στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας
- ✔ Ισχυρότερη εποπτεία των ετήσιων προϋπολογισμών και μεγαλύτερη εστίαση στις τάσεις του χρέους
- ▣ Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
- ▣ Ενέργειες προς την απλούστευση των δημοσιονομικών κανόνων

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ:

- ✔ Ενίσχυση του διαλόγου με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα εθνικά Κοινοβούλια
- ▣ Νέα αρχή του κοινωνικού διαλόγου της ΕΕ
- ▣ Ενέργειες προς την ενίσχυση της εξωτερικής εκπροσώπησης σε διεθνείς οργανισμούς

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΝΤΕ ΠΡΟΕΔΡΩΝ - 2015

- οι πέντε Πρόεδροι – ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **Jean-Claude Juncker**, από κοινού με τον Πρόεδρο της Συνόδου Κορυφής για το ευρώ, **Donald Tusk**, τον Πρόεδρο του Ευρωομάδας, **Jeroen Dijsselbloem**, τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, **Mario Draghi**, και τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, **Martin Schulz** – έδωσαν στη δημοσιότητα τα φιλόδοξα σχέδιά τους για το πώς θα επιτευχθεί η εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) από την 1η Ιουλίου 2015 και πώς θα ολοκληρωθεί το αργότερο έως το 2025.

Αυτό αποτελεί μέρος του οράματος των Πέντε Προέδρων σύμφωνα με το οποίο, η έμφαση θα πρέπει να μετακινηθεί πέραν των κανόνων προς ένα πλαίσιο θεσμικών οργάνων, ώστε η ΟΝΕ να αποκτήσει μια αρχιτεκτονική που θα χαρακτηρίζεται από απόλυτη σταθερότητα αλλά και διαφάνεια.

Για να κάνουν πραγματικότητα το όραμά τους για το μέλλον της ΟΝΕ, επιστρατεύουν συγκεκριμένα μέτρα που θα εφαρμοστούν σε **τρία στάδια**: ορισμένες από τις δράσεις πρέπει να εφαρμοστούν ήδη κατά τα αμέσως επόμενα έτη, όπως η εισαγωγή ενός **ευρωπαϊκού συστήματος εγγύησης των καταθέσεων**, ενώ άλλες προχωρούν περισσότερο όσον αφορά τον επιμερισμό της κυριαρχίας των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμά τους το ευρώ, όπως η δημιουργία ενός **μελλοντικού ταμείου της ζώνης του ευρώ**.

ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ

Οικονομική Ένωση

- Μια νέα ώθηση στη σύγκλιση, την απασχόληση και την ανάπτυξη
- Δημιουργία ενός συστήματος αρχών ανταγωνιστικότητας της ζώνης του ευρώ.
- Αυστηρότερη εφαρμογή της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών.
- Μεγαλύτερη έμφαση στην απασχόληση και τις κοινωνικές επιδόσεις.
- Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών στο πλαίσιο ενός ανανεωμένου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Χρηματοοικονομική Ένωση

- Ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης
- Θέσπιση ενός μηχανισμού ενδιάμεσης χρηματοδότησης για το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (SRF).
- Ενισχυμένη εφαρμογή της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών.
- Συμφωνία σχετικά με ένα κοινό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του μέσου για την άμεση ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ).
- Δρομολόγηση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών
- Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου

Δημοσιονομική Ένωση

- Ένα νέο συμβουλευτικό Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
- Το συμβούλιο θα προβαίνει σε δημόσια και ανεξάρτητη αξιολόγηση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, του τρόπου με τον οποίο οι προϋπολογισμοί — και η εκτέλεσή τους — ανταποκρίνονται στους οικονομικούς στόχους και τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στο δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ. Οι συστάσεις του θα πρέπει να τροφοδοτούν τις αποφάσεις που λαμβάνει η Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Δημοκρατική λογοδοσία, νομιμοποίηση και ενίσχυση των θεσμών

- Ανανέωση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου
- Αναδιοργάνωση του Εξαμήνου σε δύο διαδοχικά στάδια, όπου το 1ο στάδιο θα αφορά τη ζώνη του ευρώ, ως σύνολο, πριν συζητηθούν ειδικά ανά χώρα ζητήματα κατά το 2ο στάδιο.
- Ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου ως μέρους του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου
- Συζήτηση στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, τόσο πριν όσο και μετά την έκδοσή της από την Επιτροπή, την οποία θα ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια σχετικά με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.
- Συστηματικότερη συνεργασία μεταξύ Επιτροπών και εθνικών κοινοβουλίων τόσο για τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις όσο και για τους εθνικούς προϋπολογισμούς.
- Συστηματικότερη διαβούλευση και συμμετοχή των κυβερνήσεων, των εθνικών κοινοβουλίων και των κοινωνικών εταίρων πριν από την ετήσια υποβολή των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και σταθερότητας.

- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων.
- Ενίσχυση της καθοδήγησης από την Ευρωμάδα.
- Λήψη μέτρων για ενοποιημένη εξωτερική εκπροσώπηση της ζώνης του ευρώ.
- Ενωμάτωση στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ της Συνθήκης για τη σταθερότητα, τον σε και τη διακυβέρνηση - των σχετικών τμημάτων του Συμφώνου για το ευρώ +- και διακυβερνητικής συμφωνίας για το ενιαίο ταμείο εξυγίανσης.

ΣΤΑΔΙΟ 2

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΝΕ

Οικονομική Ένωση

- Διαμόρφωση της διαδικασίας σύγκλισης η οποία πρέπει επίσης να καταστεί περιοριστικά δεσμευτική

Δημοσιονομική Ένωση

- Δημιουργία ενός μηχανισμού μακροοικονομικής σταθεροποίησης για τη ζώνη του ευρώ
- Η σύγκλιση προς εθνικές οικονομικές δομές οι οποίες θα είναι εξίσου ανθεκτικές θα πρέπει να αποτελέσει προϋπόθεση για την πρόσβαση σε αυτόν τον μηχανισμό.

Δημοκρατική λογοδοσία, νομιμοποίηση και ενίσχυση των θεσμών

- Ενωμάτωση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ
- Δημιουργία ταμείου της ζώνης του ευρώ με λογοδοσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟ ΑΡΓΟΤΕΡΟ ΕΩΣ ΤΟ 2025

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ Β

Μετά τη δημοσίευση της έκθεσης των Πέντε Προέδρων, τον Ιούνιο 2015, **έχουν ξεκινήσει ενέργειες** για την «εμβάθυνση» της ΟΝΕ. Στο πλαίσιο αυτό, προωθήθηκαν οι **παρακάτω δράσεις**:

Κοινωνικοί Δείκτες στο αναθεωρημένο πλαίσιο Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Οι κοινωνικές πτυχές ελήφθησαν εξίσου υπόψη με τις οικονομικές πτυχές, με ειδικές συστάσεις και νέους κοινωνικούς δείκτες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Δημιουργία Εθνικών Συμβουλίων

Παραγωγικότητας. Με σκοπό την καθοδήγηση και τη στήριξη της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή πρότεινε, και το Συμβούλιο ενέκρινε, σύσταση προς τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ για τη δημιουργία συμβουλευτικών **Εθνικών Συμβουλίων Παραγωγικότητας.**

Αναμόρφωση του Ευρωπαϊκού

Εξαμήνου. Προβλέφθηκαν περισσότερες ευκαιρίες για συζήτηση σε όλα τα επίπεδα, για τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους θεσμικούς φορείς όπως τα εθνικά κοινοβούλια, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών, κ.α.

Δημιουργία του Ευρωπαϊκού

Δημοσιονομικού Συμβουλίου (ΕΔΣ).

Διευκόλυνση πρόσβασης των

ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην χρηματοδότηση.

Σχεδιασμός και υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων

Σταδιακή ενίσχυση της εξωτερικής εκπροσώπησης σε διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Εγκρίθηκε στην κορύφωση της κρίσης ή αμέσως μετά και έχει πλέον τεθεί σε εφαρμογή

Πρόσφατες ενέργειες ή ενέργειες σε εξέλιξη μετά την Έκθεση των πέντε Προέδρων

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Ισχυρότερος συντονισμός των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών εντός του Ευρωπαϊκού Εξαρμήνου
- ✔ Ειδική διαδικασία για τον εντοπισμό και τη διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών
- ❑ Μεγαλύτερη έμφαση στις προτεραιότητες της ζώνης του ευρώ
- ❑ Εθνικά συμβούλια για την παρακαλούθηση των εξελίξεων όσον αφορά την παραγωγικότητα
- ❑ Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Αυστηρότερο κανονιστικό πλαίσιο και αυστηρότερη εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματαγορών
- ✔ Προστασία των καταθέσεων έως του ποσού των 100 000 EUR
- ❑ Περαιτέρω μείωση των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα
- ❑ Περισσότερες επιλογές χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις μέσω των κεφαλαιαγορών
- ❑ Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων

Εργαλειο-θήκη ΟΝΕ

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

- ✔ Διάφορα ταμεία διάσωσης που οδηγούν στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας
- ✔ Ισχυρότερη εποπτεία των ετήσιων προϋπολογισμών και μεγαλύτερη εστίαση στις τάσεις του χρέους
- ❑ Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
- ❑ Ενέργειες προς την απλούστευση των δημοσιονομικών κανόνων

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ:

- ✔ Ενίσχυση του διαλόγου με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα εθνικά Κοινοβούλια
- ❑ Νέα αρχή του κοινωνικού διαλόγου της ΕΕ
- ❑ Ενέργειες προς την ενίσχυση της εξωτερικής εκπροσώπησης σε διεθνείς οργανισμούς

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ – ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΟΝΕ

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που σημειώθηκαν με την πάροδο των ετών, εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρά προβλήματα τα οποία κληροδότησε η οικονομική κρίση και οι προκλήσεις για τη μελλοντική πορεία της ζώνης του ευρώ παραμένουν.

η διακυβέρνηση της ΟΝΕ εξακολουθεί να είναι μη ισορροπημένη.

θεσμική αρχιτεκτονική της ΟΝΕ είναι ένα μικτό σύστημα το οποίο είναι περίπλοκο και απαιτεί μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία

Η αρχιτεκτονική της ΟΝΕ σχεδιάστηκε σταδιακά κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριακονταετίας. Η συνολική διακυβέρνηση έχει βελτιωθεί, κυρίως εξαιτίας της ανάγκης για αλλαγή που δημιούργησε η οικονομική κρίση, αλλά εξακολουθεί να μην είναι η βέλτιστη

- υπάρχει μια αναντιστοιχία όσον αφορά τα μέσα
- οι αυστηροί, αναγκαίοι (αν και συχνά υπερβολικά περίπλοκοι) δημοσιονομικοί κανόνες, που οδηγούν σε πιθανές κυρώσεις
- Η ήπια οικονομική καθοδήγηση που παρέχεται σε επίπεδο ΕΕ μέσω της διαδικασίας συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, δηλαδή το «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο».

το κοινό συμφέρον της ζώνης του ευρώ δεν εκπροσωπείται ακόμη επαρκώς στον δημόσιο διάλογο και στη λήψη αποφάσεων

Δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης (Next Generation EU)

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που σημειώθηκαν με την πάροδο των ετών, εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρά προβλήματα τα οποία κληροδότησε η οικονομική κρίση και οι προκλήσεις για τη μελλοντική πορεία της ζώνης του ευρώ παραμένουν.

ΕΑΡ.Εμβάθυνση
της Ο.Ν.Ε.
ΣΕΛ.16

Οι δημοσιονομικοί κανόνες της ΕΕ —το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης— έχουν ενισχυθεί με την πάροδο των ετών, ιδίως για να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στα επίπεδα του χρέους. Η πρόοδος που συντελείται με την πάροδο του χρόνου απαιτεί τόσο υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης όσο και ισχυρή και σταθερή οικονομική ανάπτυξη. Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ποια είναι η κατάλληλη επιλογή για την εκάστοτε χώρα από οικονομική και δημοσιονομική άποψη στη συγκεκριμένη συγκυρία του οικονομικού κύκλου της, καθώς και να εξετάζεται η κατάσταση της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Ειδικότερα, είναι σημαντικό να αποφεύγονται «προκυκλικές» δημοσιονομικές πολιτικές, δηλαδή η τεχνητή τόνωση της ανάπτυξης όταν αυτό δεν είναι αναγκαίο, ή η άσκηση υφεσιακής πολιτικής όταν οι περιστάσεις απαιτούν το αντίθετο.

Γ. Μελετήστε προσεκτικά τις **στρατηγικές κατευθύνσεις και τους κύριους στόχους του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** και συζητήστε κριτικά το βαθμό επιτευξιμότητας των στόχων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη την κριτική που έχει ασκηθεί στο νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωζώνης, και κυρίως τις προβλέψεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (βλ. Ταγκαλάκης & Σαραϊδάρης, 2020, σελ. 54-58), όπως επίσης και την κατάσταση της Ελληνικής οικονομίας μετά τις αλληπάλληλες κρίσεις (2008-09 και κορονοϊού)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε στις 23 Απριλίου 2020 πακέτο βοήθειας συνολικού μεγέθους 540 δισεκ. ευρώ. Το πακέτο αυτό είχε ως στόχο τη δημιουργία τριών δικτύων ασφαλείας- ένα για τους εργαζόμενους, ένα για τις επιχειρήσεις και ένα για τα κράτη-μέλη.

<https://www.minfin.gr/documents/20182/9976964/Greece+RRP+GR.pdf/6d9f7032-1bb7-4f69-b092-fa7136b8a1a6>

Επιμέλεια: Βίκυ Βάρδα vicky.eclass4u@gmail.com

(βλ. Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης, σελ. 6-21).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα αυξήσουν τη **δυναμική ανάπτυξη** και, κατά συνέπεια, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Επιπλέον, το σχέδιο θα επιτύχει αυτόν τον στόχο αντιμετωπίζοντας δύο βασικές ευρωπαϊκές και παγκόσμιες σύγχρονες προκλήσεις: την πράσινη μετάβαση, εξασφαλίζοντας οικονομική ανάπτυξη συμβατή με την αειφορία για το κλίμα/ το περιβάλλον, και την ψηφιακή μετάβαση, διασφαλίζοντας ανάπτυξη που οδηγείται από την παραγωγικότητα και την καινοτομία.

- Η πανδημία ανέτρεψε βίαια, όπως ήταν αναμενόμενο, και τη δυναμική της Ελληνικής οικονομίας, η οποία μετά τη μακροχρόνια δημοσιονομική κρίση, κινείτο σταδιακά προς ισχυρότερη μεγέθυνση, υψηλότερη απ' αυτή πολλών άλλων οικονομιών της ευρωζώνης, οδηγώντας την σε βαθιά ύφεση».
- Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, η οικονομική δραστηριότητα θα χρειασθεί δύο ή και περισσότερα χρόνια για ορισμένους κλάδους για να επανέλθει στην προ COVID-19 εποχή.
- Για να αντιμετωπίσει τις σύνθετες αυτές προκλήσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση με έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την ευρύτερη στήριξη της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών επί των γενικών κατευθύνσεων, υιοθέτησε τον Κανονισμό για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ για την Περίοδο 2021- 2027. Ο Κανονισμός προβλέπει μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό ύψους 1.074,3 δις € για την ΕΕ των 27 σε τιμές 2018, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης.
- Μαζί με το μέσο ανάκαμψης «Next Generation EU» ύψους 750 δις. €, θα επιτρέψει στην ΕΕ να παράσχει πρωτοφανή χρηματοδότηση ύψους 1,8 τρις € τα επόμενα χρόνια για τη στήριξη της ανάκαμψης από την πανδημία COVID -19 και των μακροπρόθεσμων προτεραιοτήτων της ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής. Ο επόμενος μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός θα καλύψει επτά τομείς δαπανών και θα προσφέρει το πλαίσιο για τη χρηματοδότηση σχεδόν 40 προγραμμάτων δαπανών της ΕΕ κατά την επόμενη επταετία

Το Μέσο Ανάκαμψης – Next Generation EU συνδέεται με το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 και περιλαμβάνει τα ακόλουθα εργαλεία:

- Τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility) με προϋπολογισμό 672.5 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων 360 δισ. ευρώ για δάνεια και 312,5 δισ. ευρώ για επιχορηγήσεις
- Την Πρωτοβουλία ReactEU με προϋπολογισμό 47.5 δισ. ευρώ που θα κατανεμηθούν με βάση τη σοβαρότητα των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της κρίσης, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου της ανεργίας των νέων και της σχετικής ευημερίας των Κρατών Μελών
- Το Πρόγραμμα Horizon Europe με προϋπολογισμό 5 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για την χρηματοδότηση ζωτικής σημασίας έρευνας στους τομείς της υγείας, της ανθεκτικότητας, της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης
- Το Πρόγραμμα InvestEU με προϋπολογισμό 5,6 δισ. ευρώ για την αναβάθμιση του προγράμματος το οποίο θα διαδεχθεί από το 2021 το υφιστάμενο επενδυτικό πακέτο Γιούνκερ
- Το Πρόγραμμα Rural Development με προϋπολογισμό 7,5 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης με στόχο τη στήριξη των αγροτικών περιοχών στην πραγματοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών που είναι αναγκαίες σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και της Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»
- Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (JustTransition Fund) με προϋπολογισμό 10 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για να βοηθήσουν τα Κράτη Μέλη στην επιτάχυνση της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. ▪ Το Πρόγραμμα RescEU με προϋπολογισμό 1.9 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για τον μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ Γ

- Ο γενικός στόχος του Μηχανισμού είναι η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης με τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής των Κρατών Μελών, τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης και τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης που αποσκοπούν στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας στην Ευρώπη έως το 2050.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επιμέλεια: Βίκυ Βάρδα vicky.eclass4u@gmail.com

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επιμέλεια: Βίκυ Βάρδα vicky.eclass4u@gmail.com

ΤΕΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 9

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ